

Un număr vechiu 2 lei

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

Director : **DIMITRIE ALEXANDRESCO**

Decanul Facultății de Drept din Iași, fost Procuror-general la Înalta Curte de Casație

Prim-Redactor : **EMANOIL DAN**

Licențiat în drept, avocat

Redactor-proprietar : **I. S. CODREANU**

Licențiat în drept și științe de Stat, avocat

ABONAMENTUL

Pe an, în România, cu Tabla . . . 45 lei
 6 luni 20 »
 3 luni 10 »
 Streinătate 50 lei pe an, 25 pe 6 luni

Apare de două ori pe săptămână
 sub direcțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția & Administrația
 București, CALEA RAHOVEI, 5
 Lângă Palatul Justiției
 = TELEFON 16/98 =

SUMAR

— Neutralitatea și tranzitul de munițiuni, de d-l. avocat
 M. N. Pauc

JURISPRUDENȚA

— Casație s. III: *St. Vlădescu cu Vasile Dumitrescu* (Exploatarea unei cariere de pietriș, luată în arendă, nu constituie un act de comerț.—Calificarea de comerciant ce și-o dă în mod eronat cineva printr'un act, când în realitate este constatată că nu face acte de comerț, nu-i poate da calitatea de comerciant, care să atragă declararea în faliment), cu o Notă de d-l. avocat Vișoiu Cornățeanu ;

— Trib. Dorohoi: *Banca Suceava cu Nadler & Gros* (Societățile comerciale nu se pot dovedi decât cu acte scrise. Firmele nu se pot declara în faliment ci numai comercianții și societățile comerciale) ;

— Trib. Civ. din Toulouse: (Acei care pretind că a existat căsătorie putativă, trebuie să dovedească că a existat bună credință din partea soților), cu o Notă de d-l. profesor D. Alexandresco.

Rezumatele Jurisprudenței Curții noastre de casație

— Casație s. II: **No. 1:** Lumânări de ceară.—Cult ortodox.—Cult strein.—Dacă se pot fabrica lumânări din alte materii.—Art. 5 și 7 l. lumânărilor de ceară.—Recurs în interesul legii; **No. 2:** Judecător de instrucție.—Ordonanță.—Punere în libertate a inculpatului.—Opoziție din partea procurorului.—Judecarea ei de tribunal.—Art. 93, 94 și 97 pr. penală.

— Casație s. III: **No. 1:** Legea meseriilor.—Patroni.—Cotizații.—Impunere făcută de Casa patronală.—Ne contestarea ei în două luni.—Urmărire.—Contestație.—Dacă se mai poate discuta temeinicia ei.—Art. 140, 148, 156 și 161 l. meseriilor și art. 9 din statutele asociației patronale; **No. 2:** Taxe succesoriale.—Nedeclararea averii succesoriale.—Contravenție.—Posedarea averii nedeclarate numai de unii din moștenitori.—Quantumul de amendă la care ei sunt supuși.—Art. 65, 75, 77 și 91 l. timbrului.

Neutralitatea și tranzitul de munițiuni

De când cu războiul mondial, a început și la noi oarecari studii de drept internațional public. Convenția din 7 Mai 1775 privitoare la luarea vicleană a Bucovinei de către Austro-Ungaria, ca și alte chestiuni, au format obiecte de articole ale unora dintre juriștii noștri. Acum de curând ¹⁾, *Curierul Judiciar* a publicat un articol intitulat *Dreptul neutralității și tranzitul de munițiuni în Turcia*, datorit penei d-lui magistrat Iorgu Radu, care și mai înainte s'a ocupat în special cu laudabil zel de chestiuni luate din *Dreptul Ginților* ²⁾.

Am citit cu plăcere asemenea articole și a-

plaudăm inițiativa și năzuința juriștilor noștri d'a se produce și pe acest teren, prea puțin cultivat la noi până acum.

Un lucru însă ni se pare criticabil în această privire: influența curentului politic dominant azi în țara noastră, care împiedică deplina seninătate, obiectivitate și nepărtinire, absolut de rigoare în discuțiunile științifice și la oamenii de știință.

Dovada pentru aceasta o găsim mai în toate studiile publicate până acum în legătură directă sau indirectă cu evenimentele politice actuale. Ea este însă mai evidentă în recentul articol al d-lui I. Radu, menționat mai sus.

Să ne explicăm.

D. Iorgu Radu se pronunță categoric pentru prohibițiunea absolută a tranzitului de munițiuni, prin țara noastră, din Germania pentru Turcia. Și-și bazează concluzia sa pe textul art. 2 din a 4-a ³⁾ convenție dela Haga relativă la *drepturile și datoriiile Puterilor și ale persoanelor neutre în caz de războiu pe uscat*, cum și pe interpretarea art. 7 din aceeași convenție.

Ne permitem a susține că concluzia d-lui Radu este greșită și neintemeiată; în tot cazul, cu tendință și sub înrăurirea politice curente, deși d-sa declară că aceasta depășește competența sa.

Mai întâi, în ce privește art. 2 din convenția dela Haga, textul reprodus de d. Radu este uimitor schimbat, spre a nu zice mai mult. Ca să învederăm aceasta, punem față în față textul adevărat, luat din *Monitorul Oficial*, și reproducerea contradictoriului nostru:

După *Monitor*:

După d. Radu:

«Este interzis beligeranților d'a face să treacă prin teritoriul unei Puteri neutre ori convoiuri, fie de munițiuni, fie de aprovizionări».

«Este interzis beligeranților ca să treacă prin teritoriul unui stat neutru, trupe sau convoiuri, sau munițiuni, sau proviziuni».

³⁾ Nu a 5-a, cum susține d. I. Radu. Cel puțin în această ordine este trecută în *Monitorul Oficial al României* No. 272, din 11/24 Martie 1912, convenția respectivă.

¹⁾ *Curierul Judiciar* No. 52 dela 27 August 1915.

²⁾ *V. Curierul Judiciar* No. 12, 22 și 23 din 1915.

Lăsând la o parte micile modificări formale, nepermise nici acestea la întrebuintărea fidelă a unei legi sau a unui act, dar modificarea dela urmă, *privitoare la munițiuni și aprovizionări*, schimbă radical înțelesul articolului.

Orice om, cu cât de puține cunoștinți de gramatică, înțelege că în textul oficial vorbele «**fie de munițiuni, fie de aprovizionări**» se rapoartă la *convoiuuri*, servindu-i ca atribute și formând împreună, și numai împreună, obiectul direct al verbului *trecere*; în timp ce, în reproducerea d-lui Radu, «*trupe sau convoiuuri, sau munițiuni, sau proviziuni*», fiecare substantiv este el însuși un compliment direct și independent al aceluiaș verb.

Ce însemnează aceasta? Aceasta însemnează că, pe când după textul denaturat al d-lui Radu, în adevăr, tranzitul munițiunilor și aprovizionărilor prin statele neutre este prohibit fără rezervă, după textul adevărat și oficial însă, *nu se oprește decât tranzitarea acestora în convoiuuri*.

Și ce este un *convoiu*, în arta războiului? Vorba fiind de origină franceză, deschidem dicționarul *Littre* (pag. 254) și iată ce găsim acolo:

«**Convoi...** un certain nombre de *chariots* qui portent des vivres, des munitions, sous la protection d'une escorte... sau: «nombre de *bâtiments de commerce*, qui naviguent sous la protection de vaisseaux de guerre...».

Dar, pe cât știm, în tranzitarea munițiunilor din Germania spre Turcia, nu e vorba de *convoiuuri*, de *escorte militare* sau de *vase de războiu*; deci asemenea tranzit nu este prevăzut nici oprit de art. 2 al convenției dela Haga.

Să vedem acum ce este cu art. 7. Iată ce glăsuște acest articol:

«O Putere neutră nu este ținută de a împiedică exportățiunea sau tranzitul pe contul unuia sau celuilalt dintre beligeranți, de arme, munițiuni și în genere a tot ce poate fi folositor unei armate sau unei flote».

Și la acest articol găsim, în studiul d lui Radu, mici modificări de expresiuni, poate mai fericite decât cele întrebuintate în textul oficial, cari în adevăr nu modifică înțelesul, dar nici acestea nu trebuie să fie făcute de un interpretator conștiincios.

După părerea noastră, acesta-i sediul materiei, de care ne ocupăm, și dela interpretarea articolului 7 atărnă soluția chestiunei.

Cum interpretează d. Radu acest articol? Deși recunoaște, după d-l *Borel*, raportorul conferinței dela Haga, cum că statele neutre și populațiunile lor nu trebuie să sufere de urmările unui războiu, care le este străin; deși textul nu face nici o distincție între exportățiune și tranzit, între state și naționali respectivi; totuși d. Radu

susține că art. 7 nu se rapoartă decât la comerțul particularilor din statele neutre, nu și la acel al statelor înseși, și cu atâta mai puțin la statele beligerante sau la naționali acestora. După d-sa deci tranzitul de munițiuni, sub orice formă ar fi, nu este permis nici în baza art. 7 al convenției dela Haga.

Această interpretare n'are nici un temei solid; textul convenției dela Haga, precum am văzut, n'o justifică; lucrările preparatoare nici atâta; aplicațiunea în trecut și în prezent și mai puțin. În trecut, în războiul Crimeei dela 1854 și 55, Prusia neutrală a exportat munițiuni Rusiei; iar în războiul franco-german din 1870 Anglia a făcut acelaș lucru pentru Franța. În prezent Statele-Unite ale Americii de Nord furnizează din belșug și fără nici o rezervă arme și munițiuni puterilor beligerante din *Quadrupla Înțelegere*; și chiar Italia a precedat tot astfel și față cu Germania până la intrarea în acțiune.

Ah! dar a găsit d l Radu un argument, ce i se pare decisiv în cauză. D-sa susține că aplicațiunea articolului 7 ar avea o urmare juridică neplăcută Germaniei; căci orice libertate acordată acesteia în privința tranzitului de munițiuni ar avea ca urmare necesară aceeași libertate în favoarea Rusiei, și atunci ar scădea importanța apărării strâmtorilor pentru Germania.

Argumentul acesta este de ordine politică; ceea ce dovedește dreptatea observării noastre dela începutul acestui articol. Pe noi nu ne privește plăcerea sau neplăcerea Germaniei, nici a oricărui alt stat beligerant; pe noi ne privește chestiunea juridică în sine, adică ce drepturi și datorii avem, ca stat neutru. Este treaba Germaniei dacă aplicațiunea egală și nepărtinitoare a art. 7 poate să-i folosească sau nu.

Dar tocmai aici stă partea arzătoare a chestiunei. Germania știe—și faptul nu se poate tăgădui—că Rusia n'a fost de loc stânjenită în transporturile sale de războiu trecute pe la noi către Serbia; de asemenea știe de înlesnirile de aprovizionare pornite din țara noastră pentru Serbia.

Acele transporturi rusești, pe cari locuitorii mărginași le văd zilnic trecând dela Reni în susul Dunărei, sunt escortate de vase de războiu, adică adevărate *convoiuuri de arme și munițiuni*, pe cari le oprește categoric art. 2 din convenția dela Haga.

Să nu ni se obiecteze că Dunărea este internațională și libertatea de navigație pe ea absolută. Nici în tratatul dela Viena din 1815 nici în cel dela Paris din 1856, nici în cel dela Berlin din 1878, în cari se formulează regulile despre fluviile internaționale, nu se vorbește decât

de libertatea comercială. Formula adoptată în asemenea materie este: «*la navigation sera entièrement libre et ne pourra, sous le rapport du commerce, être interdite à personne*».

Cât pentru navigarea pentru interese de războiu, nu poate fi vorba de libertate; dovadă însăși atitudinea Serbiei, care a *barat Dunărea dela Porțile-de-fer în sus*.

Este deci un act de bunăvoință ceea ce s'a făcut cu Rusia și Serbia; aceeași măsură o cere Germania și pentru sine.

Căci, dacă art. 7 al convenției dela Haga nu conține o dispozițiune imperativă, nici prohibitivă, ci una *facultativă*, aceasta nu însemnează că ceea ce acordăm unora putem să refuzăm altora, fără a comite un act de nedreptate, deci și de ostilitate.

Imparțialitatea este de esența neutralității. «*Amic al ambelor părți (grupuri) beligerante, statul neutru este obligat a fi imparțial, adică a nu da nici un ajutor nici uneia nici celeilalte; și dacă acordă în mod licit vre-o favoare uneia, să n'o refuze celeilalte*» (Ernest Lehr).

Liber este dar Statul Român să acorde sau nu tranzitul munițiilor din Germania spre Turcia; dar, dacă se acordă această favoare Rusiei sau altui stat beligerant, nu se poate refuză nici Germaniei. Aceasta-i adevărata interpretare a convenției dela Haga, după textul ei, după dreapta judecată și practica internațională.

Nu mai vorbim de considerația unei alianțe a României cu Germania de peste 30 ani și nedăunată încă, care militează și mai mult în favoarea unei neutralități binevoitoare față cu această țară.

Da, *neutralitate binevoitoare*, deși d. Radu numește non-sens această terminologie nu de mult introdusă în relațiile internaționale. Pentru d-sa nu există alt atribut la neutralitate, afară de cel al *imparțialității*. Noi ne-am mulțumii și cu acesta; dar realitatea faptelor este altfel.

Statele-Unite ale Americii de Nord practică neutralitatea binevoitoare față cu Quadrupla Înțelegeri; Suedia și Bulgaria fac același lucru față cu Germania. Le poate învinui cineva de aceasta? Nici decum; căci stă în voia lor d'a permite sau opri transporturile și tranzitele de arme și munițiuni.

Dacă dar Germania ne cere o neutralitate binevoitoare, nu ne cere nimica nou și contrar dreptului internațional; ne cere ceea ce se practică și aiurea, ceea ce este îngăduit de convenția dela Haga și ceea ce este în drept a se aștepta dela *vechea sa aliată*. Ne mai cere încă ceea ce noi nu refuzăm dușmanilor ei.

Concluzia noastră este dar că, în marginile

dreptului neutralității, fără a mai socoti și celelalte puternice considerațiuni, nu se face bine, dacă se refuză Germaniei tranzitul munițiilor; deși recunoaștem că acest refuz n'are nimica ilegal.

Adăogăm încă ceea ce am scris și în altă parte ⁴⁾: «*Strictă respectare a obligațiilor contractuale și legale, împreună cu conveniența, constituiesc pavăza cea mai puternică mai ales pentru cei mici și slabi...*».

Galați, 1915 Sept. 5.

M. N. PACU
Avocat

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. III

Audiența dela 26 Mai 1915

Președenția d-ului I DUCA, președinte

Șt. M. Vlădescu cu Vasile Dumitrescu

Faliment.—Comerciant.—Carieră de pietriș.—Exploatare.—Dacă constituie un act de comerț.—(Art. 3 al 5 și 7 cod com; Art. 1 și 13 l. minelor).

1. *Exploatarea unei cariere de pietriș, luată în arendă, nu constituie un act de comerț prin el însuși, de oarece după art. 13 din legea minelor exploatarea minelor (în care denumire sunt cuprinse și carierele), nu constituiesc acte de comerț.*

2. *Calificarea de comerciant ce și-o dă în mod eronat cineva printr'un act, când în realitate este constatată că nu face acte de comerț, nu-i poate da calitatea de comerciant, care să atragă declararea în faliment.*

Decizia No. 340/915.—Respins recursul făcut de Șt. M. Vlădescu contra deciziei Curții de Apel Galați s. . . cu No. 40/914, dată în proces cu Vasile Dumitrescu.

Curtea,

Ascultând pe d-nii avocați Slăvescu și Sorescu, în dezvoltarea motivelor de casare; și
Pe d-l avocat Vișoiu Cornățeanu, în combateri, cerând cheltueli.

Deliberând,

Asupra motivului I de casare:

1. «Violarea art. 69, 326 și 327 din pr. civ. și 333 pr. civ. «Aceste texte de lege prevăd în mod expres că petițiunea de apel trebuie să cuprindă enunțarea pe scurt a motivelor de apel, cât și temeiurile de fapt și de drept, iar în cazul lipsei acestei formalități și conținut, partea în drept va cere, iar apelantul va fi obligat să comunice aceste motive de apel.

«Din procesul-verbal de ședință și din hotărîre se constată că am cerut ca apelantul să-mi comunice motivul de apel, adică acela că nu este comerciant, totuși Curtea imi respinge această cerere de amânare pe considerațiunea că ar fi trebuit să cunosc mai dinainte mijloacele de apărare ce le ar fi invocat părțile la prima instanță.

«Cum însă la prima instanță nu s'a discutat și tăgăduit de loc calitatea de comerciant a apelantului, am fost surprinși când în apel mi s'a ridicat prima oară acest motiv fără ca măcar să fi fost enunțat. (Vezi petiția de apel).

⁴⁾ Ziarul *Scara* dela 21 August 1915.

«Așa fiind, Curtea de fond, violează în mod flagrant textele de lege mai sus arătate».

Având în vedere că din decizia supusă recursului, se constată că recurentul St. M. Vlădescu a cerut, în baza unei schimbii protestate, declararea în stare de faliment a intimatului în recurs Vasile Dumitrescu, antreprenor de lucrări publice din Tecuci;

Că tribunalul prin sentința cu No 87/914 a admis cererea și a declarat pe intimatul Dumitrescu în stare de faliment;

Că în contra acestei sentințe V. Dumitrescu a făcut apel și Curtea din Galați prin decizia comercială No. 47/914 după ce a respins cererea recurentului Vlădescu de a se amâna procesul spre a i se comunica motivul invocat oral înaintea Curței de apărătorul intimatului Dumitrescu, că acesta nu este comerciant, judecând fondul procesului admite apelul, respinge cererea recurentului Vlădescu și ridică starea de faliment, pe motivul că Vasile Dumitrescu n'a făcut nici un fapt de comerț decât explorarea și exploatarea unei cariere de pietriș, care conform art. 5 din codul de comerț și art. 13 din legea minelor, nu se poate considera ca fapt de comerț;

Considerând că Curtea de apel pentru a respinge cererea de amânare făcută de recurent spre a i se comunica motivul susținut oral înaintea Curței că Dumitrescu nu e comerciant, are în vedere, actele și lucrările din dosarul tribunalului și interogatorul luat lui Dumitrescu în ședința dela 21 Octombrie 1914 și constată, în fapt, că această chestiune a fost pusă și trebuia dezbătută între părți, după lege, prin însăși cererea de declarare în stare de faliment, căci prima condițiune ce se cere pentru admiterea unei cereri de declarare în faliment, este ca pârîtul să fie comerciant, și apreciind asupra acestor fapte și împrejurări își face convingerea că chiar dela începutul procesului, înaintea primei instanțe, recurentul cunoștea acest motiv și trebuia să fie pregătit a răspunde asupra lui, așa că găsește că nu e necesar a se mai amâna procesul;

Considerând că aceste constatări și aprecieri ale instanței de fond, fiind pure chestiuni de fapt și de apreciere care scapă de sub cenzura Curței de casație, rezultă că acest prim motiv de casare nu este fondat;

Asupra motivelor II, III și IV de casare:

II. «Violarea art. 3 al. 5 din codul comercial.

«Acest text de lege arătând care sunt actele de comerț, stabilește în mod indubitabil, că întreprinderile de furnituri sunt acte de comerț, totuși Curtea de fond cu toate dovezile ce am prezentat în instanță consideră că operațiunile d lui Dumitrescu nu sunt fapte de comerț, făcând din aceasta o violare a art. sus arătat».

III. «Greșită interpretare a art. 5 din codul comercial.

«Acest text de lege arată că nu pot fi considerate fapte de comerț, vânzarea produselor pe care proprietarul sau cultivatorul le are de pe pământul sau de pe cel cultivat de dânsul».

«Or, în speță fiind vorba de o exploatare de pietriș și de o întreprindere de furnitură, nu se poate aplica acest text de lege, de oarece este de strictă interpretare și este limitat numai la vânzarea de produse și nici decum la alte vânzări».

IV. Greșită interpretare a art. 7 din codul comercial.

«Acest text de lege prevede că sunt comercianți acei cari fac fapte de comerț, având comerțul ca profesiune obișnuită.

«Am dovedit la prima instanță cât și la fond, că apelantul Vasile Dumitrescu nu are altă ocupațiune decât pe aceea de exploatare și furnizor de pietriș și că deci interpretarea pe care Curtea de fond o dă art. 7 în sensul că apelantul nu face în mod obișnuit această exploatare, este greșită, mai ales

ca această exploatare și furnitură de pietriș o are de mai mulți ani de zile.

«Afară de aceasta, în această exploatare a avut chiar o societate cu I. Steiner, societate întemeiată conform dispozițiilor codului comercial, menținută ca atare și desfăcută în condițiunile pe care condica de comerț le prevede.

«Am dovedit că apelantul Vasile Dumitrescu a avut înscrisă la Tribunalul de Comerț firma socială, că a plătit patenta, că în toate raporturile sociale cu terții a semnat ca antreprenor, liberând polițe și luându-și obligațiuni de natură comercială; că dânsul se intitula că este comerciant și că numai în această calitate i se făcuse credit de diferitele persoane și case de împrumut cu care lucra».

Considerând că chestiunea dacă cineva este sau nu comerciant și dacă datoriile sale sunt comerciale în sensul codului de comerț spre a fi declarat în stare de faliment, fiind o chestiune de fapt și de apreciere date de legiuitor în judecarea instanțelor de fond, ca atare scapă de sub controlul acestei Inalte Curți, când instanța motivează, ca în speță, așa că și aceste motive de casare nu sunt întemeiate și deci cătă a fi respinse;

Asupra motivalui V și ultim de casare :

V. «Greșită interpretare și aplicațiune a art. 1 și 13 din legea minelor din 1895.

«Art. 1 al acestei legi acolo arată că depunerile naturale ale substanțelor minerale sau fosile sunt clasate în mine și cariere. Iar art. 13 arată că exploatarea și explorarea unei mine, nu sunt acte de comerț, nu sunt supuse patentelor, toate contestațiunile ce s'ar ivi în asemenea exploatări și explorări se vor judeca de tribunalele civile după dreptul comun.

«Ori, din întreprinderea legală ce se poate da acestui text de lege, reese că el se aplică numai la mine, căci dacă legiuitorul ar fi vrut să-l întinză și mai departe la cariere, ar fi vorbit; ori, din faptul că în articol se vorbește numai de mine, reese că textul de lege nu este aplicabil și la cariere.

«Mai mult decât aceasta, dela art. 1 din legea minelor și până la art. 71 din această lege, se vorbește numai de mine, de modul pe exploatare și condițiunile cerute pentru a exploata. Nici o vorbă nu se face despre cariere. Dela art. 71 începe legiuitorul să vorbească despre cariere, unmează deci că prima parte a legii, inclusiv art. 13, să raportă numai la mine, iar interpretarea largă pe care Curtea de fond vrea să o dea acestui text de lege este greșită și deci face o rea aplicațiune»

Având în vedere că după art. 1 din legea minelor depunerile naturale ale substanțelor minerale sau fosile, sunt clasate, față cu regimul lor legal în mine și cariere, iar după art. 13 din aceeași lege, exploatarea minelor și explorările, nu constituiesc acte de comerț și contestațiunile ce s'ar ivi în asemenea exploatări se vor judeca de tribunalele civile după regulile dreptului comun;

Considerând că aceste dispozițiuni de lege se aplică incontestabil și la exploatările de cariere, de oarece și acestea sunt cuprinse în denumirea de «mine», luată în înțeles larg, și dovedă că este așa, e că legea, deși intitulată «Legea minelor», se ocupă însă și de cariere;

Considerând că în speță, fiind constat că intimatul Vasile Dumitrescu nu a făcut alte acte așa zise de comerț decât exploatarea carierei de pietriș dela Turceni, singura pe care a avut-o luată în arendă dela obștea locuitorilor din Cosmești din județul Tecuci, faptul că a vândut pietriș din acea carieră nu constituie un act de comerț, prin el însuși, căci el nu a vândut decât produsul carierei ce o avea în arendă;

Că calificarea ce și-o dă în mod eronat cineva de

comerciant printr'un act, când în realitate este constatată că nu face acte de comerț, nu-i poate da calitatea de comerciant, așa că și acest al 5-lea și ultim motiv de casare nefiind fondat, recursul cată să fie respins;

Pentru aceste motive, Curtea respinge, etc.

NOTA. — Problema propusă spre dezlegare Inaltei Curți de casație a fost următoarea: Faptul de a exploata cariere de pietriș, conferă, sau nu exploatareului calitatea de comerciant; cu alte cuvinte dacă exploatarea carierilor de pietriș este un fapt de comerț?

Chestiunea este nouă și controversa era serioasă. Curtea din Galați, în urma pledoarii ilustrului nostru coleg, d-l Orleanu a decis, îmbrățișând soluția negativă: exploatareul de cariere nu e comerciant și ca atare nu poate fi declarat în stare de faliment.

În spiritul celor ce cunoșteau textul art. 13 din legea minelor din 21 Aprilie 1895 rămăsese o îndoială, întrucât sus menționatul articol pare a se referi numai la mine, iar nu și la cariere.

În adevăr art. 13 zice textual: «Exploatarea minelor și explorările nu constituiesc acte de comerț și nu sunt supuse patentelor. Toate contestațiunile ce s'ar ivi în asemeni exploatare și explorări se vor judeca de *tribunalele civile*, după regulile dreptului comun.

Iar art. 1 al aceleiaș legi, imparte exploatarea subsolului în mine și cariere.

Art. 2 dă definiția minei: depunerile cunoscute ca conținând în filoane, straturi sau depozite, *huila, substanțe metalifere; sulfurul și arsenicul*, fie singure, fie combinate; *nitrații, pietrele scumpe, sarea gemă*.

Legea din 1895, vorbește de cariere în capitolul 9: Sunt considerate drept cariere depunerile nenumerate și neclasificate la art. 2 precum: ardezia, gresia, piatra de construcție, marmura, granitul, serpentina, piatra de var, gipsul, puzolanele, bazaltul, lava, marna, creta, nisipul, silexul, argila, caolinul, *pietrele de orice natură*, etc.

Separând astfel prin definiții clare noțiunea «mină» de noțiunea «cariere» legiuitorul a voit în acelaș timp să împrumute uneia, celei din I, caracterul de privilegiu atunci când prin art. 13 o scoate, prin dispoziții categorice din regulile ce îngăduiesc exercițiul comerțului.

Înainte Inaltei Curți am susținut cealaltă latură a controversii tinzând a stabili jurisprudența după care un exploatare de cariere (pietriș) nu trebuie să fie considerat comerciant.

Această teză a avut norocul să fie primită și de Inalta Curte.

În adevăr, spiritul legii din 1895 dezvăluie preocuparea legiuitorului de a proteja și înlesni, prin aceasta, exploatarea tărâmurilor necunoscute

în scop de a largi cât mai mult sfera producției naționale.

Capitaliștii, ce investeau capitalul lor în asemenea întreprinderi începând și prin aceasta cu un coeficient de risc mai mare ca în orice altă întreprindere economică, trebuiau să fie ocrotiți, încurajați și stimulați. Protecția legală ce li se putea acorda era tocmai de a înlătura teama constrângerii inoportune sub amenințarea căreia se găsește azi orice comerciant, derivând din dispozițiile codului cu privire la încetarea plăților.

Ținând seamă de tendințele noi spre croirea unor șubrede căi de îmbogățire națională, legiuitorul din 1895 a introdus în lege dispozițiile art. 13.

Nici un motiv serios nu era ca aceste dispoziții să fie înlăturate atunci când exploatareul pune în valoare subsolul bogat în cariere de piatră de construcție, pietriș, etc. Aceste exploatare au putut fi asimilate cu exploatarea de sare, cărbuni, etc.

Întrucât legea, în redacția sa, nu pare a face deosebire fundamentală juridică între «mine» și «cariere», art. 13 poate fi extins ca aplicare și carierilor.

Dacă legiuitorul ar fi voit să le deosebească, ar fi spus-o, exceptând carierele prin termeni formali, ceea ce el n'a făcut. Deci articolul 13 se aplică — în înțelesul său larg — și carierilor.

Deși legea minelor a fost promulgată în 1895 și aplicată de îndată, totuși până azi, puține au fost circumstanțele când instanțele noastre judecătorești, vor fi fost chemate a da interpretarea lor art. 13 din lege.

În această privință jurisprudența noastră e insuficientă. Am auzit, fără a vedea, vorbindu-se de o jurisprudență dată în afacerea Matak; insistența mea de a o procura a rămas infructuoasă.

Posedăm în schimb jurisprudența contradictorie a Curților de apel, și o jurisprudență a Casației din 1903, care fiind chemată a examina o chestie de impozite se pronunță indirect asupra aplicării art. 13 din legea minelor.

Astfel Curtea din Iași din 1898, în majoritate, a decis că arendașul (calitate conferită exploatareului în speța noastră) de terenuri cu drept de folosire de carierele de piatră ce s'ar putea găsi în ele, nu face acte de comerț și prin urmare nu este supus urmărilor prescrise prin codul comercial și nici nu poate fi declarat în stare de faliment.

La această decizie minoritatea compusă din doi consilieri Suțu și Grigoriu, face opinie separată susținând că pentru a se încuraja exploatarea minelor legiuitorul a sustras-o dela rigoarea codului comercial. În adevăr art. 13 din legea

minelor dispune expres, că explorarea și exploatarea minelor nu constituie acte de comerț.

Dar că această excepție, ca atare, trebuie restrânsă în limitele ei și nu poate fi întinsă la carierile de piatră cari rămân supuse dreptului comun și care, de altfel, au fost totdeauna exploatare în țară.

În sensul părerii majorității se poate invoca și decizia Curții de apel București secția II pronunțată în 1899. (A se consulta Codul comercial Antonescu, Vol. I, paginile 63, 122, 69 — 70).

În mod incidental Curtea de casație din 1903 vine de se aranjează de partea opiniei minorității când declară «că legea minelor prin art. 1 și 2 arătând ce se înțelege prin mine și cariere precum și distincțiunile ce există între dănsese, apoi prin art. 72 definește ceea ce se înțelege prin cariere; Considerând că întrucât comerțul ce recurentul exercită, adică exploatarea de carieră de piatră și nisip, nefiind prevăzute de legea minelor, dispozițiunile art. 13 din legea minelor nu pot fi aplicabile în speță».

Jurisprudența din 1915 poate fi deci considerată ca o revenire asupra celei din 1903.

Deci dacă jurisprudența e insuficientă pentru a hotărî mersul judecării îmbrățișând una sau alta din soluțiile controversate, ea nefiind volnică pentru o orientare limpede în materie, ne vom adresa, în schimb doctrinei pentru a înțelege mai bine îndrumarea.

Francezii au pus principiul general și aplicat în interpretarea legii minelor din 1810 dela care s'au inspirat legile posteroare, belgiană și română.

«Mais notre législation — zice Lyon Cæen — a toujours considéré que l'agriculteur n'est pas un intermédiaire qu'il reçoit directement de la nature ce qu'il vend, en un mot qu'il ne revend pas. En généralisant cette idée, il faut dire que le caractère commercial n'appartient pas aux actes de ceux qui se bornent à mettre en valeur les produits du sol ou de la nature. On peut faire de cette règle de nombreuses applications. Ainsi ne font pas actes de commerce :

1. Le propriétaire qui exploite sa forêt.
2. Le propriétaire d'une mine ou minière qu'il exploite.
3. Le propriétaire d'une saline.
4. Le propriétaire ou le locataire d'une carrière exploitante», etc. (Lyon Cæen, Vol. I, pag. 138).

Legea franceză din 21 Aprilie 1810 înlătură din seria actelor de comerț tot ceea ce se raportă la extragere. «La loi du 21 Avril 1810 concernant les mines, minières et carrières, dans son art. 32 met aussi en dehors de la commercialité l'exploitation des mines, minières et carrières.

On en a induit qu'il faut exclure du commerce

d'une manière générale toutes les opérations qui rentrent dans cette branche de l'activité humaine que les économistes appellent extraction des mines et carrières. mais encore la chasse, la pêche, etc.».

Și mai departe: «C'est également un point constant en doctrine et en jurisprudence que l'exploitation ordinaire et normale d'une carrière ne constitue pas une opération commerciale».

(Carpentier, Vol. 11, pagina 153).

«Exploitation ordinaire et normale» zice Carpentier voind să indice cazul opus când exploatarea îmbracă caracterul industrial. Astfel când cel ce exploatează nu se mărginește a exploata numai, ci întrebuițează pentru transformarea materii brute astfel exploatare, lucrători cari imprimă materii alt caracter dându-i o valoare mult mai mare, în acest caz nu se poate susține cu temei, că ne-am găsi în fața unei exploatare normale și ordinare cu caracter civil, ci în fața unei speculații asupra materii cu caracter comercial.

Vom zice deci că faptul de a exploata carierele de piatră, marmoră dela Albești și Piatra Nămăeștilor din Muscel sau carierele de piatră de construcție din Rusciuk și a o întrebuița astfel, nu e un fapt sau act de comerț. A exploata carierele dela Albești extrăgând piatra, care apoi, grație mânei de lucru, ar încerca o transformare redând-o ca piatra de monumente; sau a exploata piatra din Mateiaș (Nămăești) pentru a o transforma în var, în ambele aceste cazuri exploatațiunile îmbracă caracterul industrial și comercial.

Vom reține din această nouă jurisprudență a Curței noastre de casație secția III, că Inalta instanță a revenit asupra jurisprudenței sale din 1903 conformându-se prin aceasta principiilor fundamentale cari cărmuesc materia în legislația franco-belgiană de unde ne-am inspirat.

VIȘOIU CORNĂTEANU

TRIBUNALUL JUDEȚULUI DORHOI

Audiența dela 17 Decembrie 1913

Președeația d-lui D. DANCU, Președinte

Sentiunța Comercia'ă No. 14

Banca Suceava cu Nadler & Gross

Societăți comerciale — Dovedirea lor. — Acte scrise. — (Art. 88 c. com.)

Faliment. — Firmă comercială. — Dacă firmele pot fi declarate în faliment? — (Art. 7 și 695 c. com.)

1. Societățile comerciale nu se pot dovedi decât acte scrise nu numai de părțile contractante, dar și de către terții, căci art. 88 c. com. nu face distincție, mai ales că terțele persoane ar putea aduce ca început de dovadă un certificat din registrul firmelor sociale.

2. După art. 7 și 695 c. com. se declară în faliment comercianții și societățile comerciale. Deci trebuie

respinsă ca neregulat introdusă o acțiune în faliment prin care se cere a se declara falită o firmă, căci firmele nu se pot declara în faliment.

Tribunalul,

Având în vedere acțiunea de față;

Având în vedere că această acțiune are de obiect a se declara în stare de faliment firma Nadler & Gross din Dorohoi;

Având în vedere susținerile reclamantei Banca Suceava, mijloacele de apărare invocate de pârâțul prezent Baruh Isac Gross, precum și concluziunile d-lui judecător Sindic, puse în instanță din partea coasociatului Nadler, acesta fiind deja declarat în stare de faliment;

Considerând că potrivit art. 88 c. com. existența unei societăți comerciale trebuind a fi constatată prin act, scris, dovada cerută de reclamantă prin procuratorul ei de a i se admite proba cu martori spre a dovedi existența tovarășiei între Nadler și Gross este inadmisibilă;

Considerând că alegațiunea făcută de reclamantă cum că fiind terță persoană față de societate, i-ar fi cu neputință a produce act scris, este nefundată, căci în acest caz, deși textul art. 88 c. com. nu face nici o distincție între persoanele contractante și terțele persoane, ar putea produce ca început de dovadă măcar un certificat din registrul firmelor sociale, lucru care reclamanta nu-l face; deci tribunalul cată a respinge dovada cerută ca inadmisibilă;

Considerând că din termenii formulați prin acțiunea introductivă se cere declararea în stare de faliment a firmei Nadler & Gross, reprezentată prin pârâții Nadler și B. I. Gross, deci asupra acestui punct urmează să pârâții să-și facă apărarea astăzi în instanță;

Considerând că atât în drept, cât și potrivit art. 7 și 695 c. com. se declară în stare de faliment comerciantul, precum și societățile comerciale care au încetat plățile pentru datorii comerciale, iar nici de cum firmele sociale, după cum s'a cerut prin acțiune de reclamantă;

Considerând că rectificarea făcută de procuratorul reclamantei astăzi în instanță că acesta făcând acțiune nu a înțeles a cere declararea în stare de faliment a firmei, ci a societății și prin consecință și a persoanelor ce o compun, tribunalul, față de opunerea pârâțului Baruh Isac Gros nu o poate lua în seamă întrucât potrivit tuturor principiilor de drept un pârât chemat în judecată urmează a se apăra numai asupra punctelor pentru care este adus înaintea justiției;

Că dar întrucât nu s'a cerut declararea în stare de faliment a societății ci a firmei, acțiunea este neregulat introdusă și ca atare tribunalul urmează a o respinge;

Pentru aceste motive: respinge, ect.

(ss) D. Dancu, C. Ionescu

Grefier, (s) Munteanu.

Tribunalul civil din Toulouse

— Audiența din 14 Iunie 1914 —

Căsătoria putativă. — Dovedirea bunei credințe din partea celor care invoacă căsătoria putativă. — Art. 201, 202 C. civil fr. (183, 184 C. civ. rom). — Neaplic. art. 2268 C. fr. (1899 § 2 C. civ. rom.).

Art. 2268 din codul francez (1899 § 2 C. civil rom.) fiind o dispoziție excepțională și, ca atare, de strictă interpretare, nu se aplică în materie de căsătorie putativă; de unde rezultă că, în asemenea materie, soful sau mai bine zis acei care pretind că a existat căsătoria putativă, trebuie să dovedească că a existat bună credință din partea lor.

OBSERVAȚIE. — Este știut că o căsătorie, odată

anulată, nu mai produce, în regulă generală, niciun efect. Cu toate acestea, pentru motive de echitate, legea a făcut excepție dela această regulă pentru cazul când amândoi soții sau unul din ei au fost de bună credință. În asemenea caz, căsătoria este validă până la anularea ei, și se consideră mai mult ca desfăcută decât ca anulată¹⁾.

Căsătoria putativă, care nu există la Romani, și a cărei origină se găsește în dreptul canonic²⁾, este deci aceea care a fost anulată de justiție, pe care însă soții sau cel puțin unul din ei o credeau validă, pentru că nu cunoșteau viciul de care eră atinsă. Legea consideră asemenea căsătorie ca validă pentru trecut, din cauza bunei credințe ce există în momentul contractării ei.

Buna credință izvorăște dintr'o eroare, și eroarea poate, după o doctrină și o jurisprudență constantă, să fie sau de fapt sau de drept. «*Ihr Irrthum mag übrigens rechtlicher oder thatsächlicher Natur gewesen sein*», zice Zachariae³⁾.

Se naște însă întrebarea: cine trebuie să dovedească buna credință? Această chestiune nu este fără dificultăți. Curtea din Galați a decis că, în materie de căsătorie, buna credință este presupusă, și sarcina probei cade asupra celui ce alegă reaua credință, principiu care, de altfel, este conform și cu vechile legiuiri ale țării. «*Juridica presumptio est de apurarea în favorul însoțirii*», zice art. 115 din Codul Calimach (art. 99 C. austriac)⁴⁾.

Deși am fost și noi altădată de această părere⁵⁾, totuși astăzi, după matură reflexie, credem că soții sau mai bine zis acei care invoacă căsătoria putativă, trebuie să dovedească existența bunei credințe. Iată, în adevăr, cum se exprimă, în această privință, un autor:

«*Le caractère putatif du mariage est une exception, puisque, de droit commun, l'annulation rétroagit; c'est a*

¹⁾ În caz de căsătorie putativă, zice Colin et Capitant (op. cit. mai la vale în nota 3, p. 185), anularea produce efectele unui divorț; căsătoria nu este anulată decât în viitor, fără efect retroactiv.

²⁾ Vezi tom. I al Coment. noastre, pag. 664 (ed. a 2-a).

³⁾ *Handbuch des fr. Civilrechts*, III, § 435 (465), p. 45 (ed. Crome). Vezi, în acest sens, și multe alte autorități citate în Dalloz, *Nouveau Code civil annoté*, I, art. 201, 202, No. 45 urm., precum și în tom. I al Coment. noastre, p. 667, nota 2, la care trebuie să adăogăm, Colin et Capitant, *Cours élément. de droit civil français*, I, p. 185 (Paris, 1914). — *Contra*: Duranton II, 351; Vazeille, *Tr. du mariage*, I, 272, în fine, p. 433 (ed. din 1825). După acești din urmă autori, numai eroarea de fapt ar fi admisibilă în specie, nu însă și aceea de drept. Hirtius dă o definiție a căsătoriei putative, care exclude în mod virtual eroarea de drept: «*Matrimonium putativum est quod solemniter et bona fide, saltem opinione justa unius conjugis contractum, inter personas jungi veritas consistit*». Vezi Vazeille, op. și loco supra cit.

⁴⁾ Vezi *Dreptul* din 1903, No. 10, p. 88. Vezi, în acest sens, și alte autorități citate în tom. I al Coment. noastre, p. 668, nota 2 (ed. 2-a).

⁵⁾ Vezi tom. I, partea II, al Coment. noastre, p. 64 ter. (Ed. I).

celui qui invoque l'exception de prouver qu'il y a droit»¹⁾.

¹⁾ Beudant, *Cours de droit civil français*, I, 294, p. 413; Colin et Capitant, op. cit., I, p. 186; Baudry & Fourcade, *Personnes*, III, 1901, 1902; Laurent, II, 506; Thiry, I, 302, p. 268; T. Huc, II, 160; Planol, I, 1099; Zachariae, *Handbuch des fr. Civilrechts*, III, § 435, p. 46 (ed. Crome); C. Agen, D. P. 91. 2. 153; Sirey, 93. 2. 4; Trib. Dâmbovița, *Curierul Judiciar* din 1906 No. 15, p. 118 (cu observ. noastră), etc. Vezi asupra

Sentința tribunalului Toulouse, a cărei sumar s'a reproduș mai sus, face deci o bună aplicare a principiilor de drept.

D. ALEXANDRESCO

acestei controverse, E. Gaudemet (prof. la Dijon), *Revue trimestrielle de droit civil*, tom. XIII, anul 1914, p. 95, 96; Dalloz, *Nouveau Code civil annoté*, I, art. 201, 202, No. 62 urm.

REZUMATELE JURISPRUDENTEI INALTEI NOASTRE CURTI DE CASATIE *)

CASAȚIE S. II

Recurentul Proc. general de pe lângă această Inaltă Curte. Ministerul Public prin d-l Procuror general Sc. Popescu.

Lumânări de ceară. — Cult ortodox. — Cult strein. — Dacă se pot fabrica lumânări din alte materii. — Art. 5 și 7 l. lumânărilor de ceară. — Recurs în interesul legii.

1. Este oprită cu desăvârșire fabricarea sau vânzarea lumânărilor din alt material (în speță, din parafină) de cât de ceară curată de albine, și care vor avea forma lumânărilor întrebuințate în serviciul bisericii ortodoxe române sau măcar aparența unor asemenea lumânări, chia dacă pentru alte culturi ar fi permisă întrebuințarea lumânărilor făcute din alte materii. (*Cas. II decizia penală No. 733 din 31 Martie 915 prin care s'a casat în interesul legii sentința. Trib. Neamț No. 228/915*)

Recurentul Proc. general C. Apel Iași, în cauza sub comisar Nicolae D-triu și alții.

Ministerul Public prin d-l Procuror M. Vidrașeu.

Judecător de instrucție. — Ordonanță. — Punerea în libertate a inculpatului. — Opoziție din partea procurorului. — Judecarea ei de tribunal. — Art. 93, 94 și 97 pr. penală.

2. Opoziția făcută fie de prevenit fii de ministerul public contra ordonanțelor judecătorului de instrucție prin care se arestează sau se pune în libertatea inculpatul sunt date în căderea tribunalului de a fi judecate iar nu în acea a Camerei de punere sub acuzarea (*Cas. II, decizia penală No. 821 din 6 Aprilie 1915 prin care s'a repins recursul făcut contra deciziei camerei de punere sub acuzare C. Apel Iași No. 31/915*).

CASAȚIE S. III

Recurenta Casa centrală a meseriilor, creditului și asig. muncitorești prin d-ii avocați D. D. Alexandrescu și G. Drăgănescu.

Intimatul Isidor Abramovici prin d-l avocat Iosef G. Cohen.

Legea meseriilor. — Patroni. — Cotizații. — Impunere făcută de casa patronală. — Necontestarea ei în două luni. — Urmărire. — Contestatie. — Dacă se mai poate discuta temeinicia ei. — Art. 140, 148, 156 și 161 l. meseriilor și art. 9 din statutele asociației patronale.

1. a) Casa centrală a meseriilor, instituită prin art. 193

din legea meseriilor, este o instituție autonomă și de sine stătătoare, și întru cât legea nu cere ca pentru formarea recursului în casație să aibă autorizația Ministerului de Industrie și comerț, urmează că recursul făcut de directorul Casei centrale și de președintele consiliului de administrație a asociației patronale este făcut în mod regulat.

b) Patronul care fiind impus de consiliul asociației patronale la cotizații conform art. 140 din legea meseriilor, dacă nu a cerut rectificarea impunerii în termen de două luni de la notificarea ei, nu mai poate pune în discuție temeinicia și legalitatea impunerii cu ocazia urmării ce i se face conform legii de urmărire, întru cât această impunere a rămas definitivă și constituie titlul legal pe baza căreia se exercitează urmărirea și tribunalul nu o mai poate infirma pe calea contestației la urmărire sub cuvânt că ea nu ar intra în prevederile limitative ale art. 148 din legea meseriilor. (*Cas. III, decizia No. 212 din 8 Aprilie 1915, prin care s'a casat sentința trib. Teleorman s. II, No. 208/914*).

Recurentul Jose S. Arié prin d-ii avocați M. Antonescu și B. Missir.

Intimatul Ministerul de finanțe prin d-ii avocați C. Marinescu și V. Miculescu.

Taxe succesoriale. — Nedeclararea averei succesoriale. — Contravenție. — Posedarea averei nedeclarate numai de unii din moștenitori. — Quantumul de arendă la care ei sunt supuși. — Art. 65, 75, 77 și 91 l. timbrului.

2. Din dispozițiunile art. 65, 75 77 și 91 din legea timbrului rezultă în mod neîndoios că fiecare moștenitor nu datorește statului decât taxe de înregistrare pentru partea de moștenire ce i se cuvine lui, iar în caz de a nu fi făcut declarația prescrisă de art. 75 din lege, va fi condamnat la o amendă care este îndoitul taxei de înregistrare ce datorește statului.

Prin urmare, când sunt mai mulți moștenitori, dacă numai unii din ei au posedat averea, fără a face declarațiunea prescrisă de art. 75 din legea timbrului, acești moștenitori nu pot fi condamnați să plătească amenda pentru întreaga avere ce au posedat, ci numai amenda aferentă părții lor de moștenire ce li se cuvine după lege. (*Cas. III, decizia No. 237 din 20 Aprilie 1915 prin care s'a casat sentința trib. Ilfov s. II, No. 421/914*).